

Byla C-80/21**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2021 m. vasario 8 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Sąd Rejonowy dla Warszawy - Śródmieścia w Warszawie (Lenkija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. spalio 27 d.

Ieškovai:

E. K.

S. K.

Atsakovas:

D. B. P.

Pagrindinės bylos dalykas

Ieškovai reikalauja priteisti jiems iš atsakovo pinigų sumą su įstatyme nustatyto dydžio delspinigiais dėl nepagrįstai reikalaujamų sumų, kurios buvo gautos kaip paskolos ir palūkanų įmokos grąžinant paskolą, atsižvelgiant į nesąžiningas sąlygas, esančias hipoteka užtikrintos paskolos, denominuojamos Šveicarijos frankais (CHF), sutartyje. Ieškovai, kurie yra vartotojai, ginčija paskolos sutarties sąlygas dėl paskolos sumos ir paskolos įmokų perskaičiavimo pagal banko, kuris yra atsakovas, nustatytą užsienio valiutų kursą, dėl kurių nebuvo susitarta individualiai.

Prejudicinio klausimo dalykas ir teisinis pagrindas

Sąjungos teisės, visų pirma Tarybos direktyvos 93/13/EEB 6 straipsnio 1 dalies ir 7 straipsnio 1 dalies, išaiškinimas; SESV 267 straipsnis.

Prejudiciniai klausimai

1. Ar 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad joms prieštarauja teismo pateikiamas nacionalinės teisės nuostatų išaiškinimas, pagal kurį teismas nesąžininga pripažįsta ne visą sutarties sąlygą, o tik tą jos dalį, dėl kurios ji yra nesąžininga, todėl ši sąlyga lieka iš dalies veiksminga?

2. Ar 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad joms prieštarauja teismo pateikiamas nacionalinės teisės nuostatų išaiškinimas, pagal kurį teismas, konstatavęs, kad sutarties sąlyga, be kurios sutartis negalėtų galioti, yra nesąžininga, gali pakeisti likusią sutarties dalį aiškindamas šalių valios išraišką, kad būtų išvengta sutarties, kuri yra naudinga vartotojui, negaliojimo?

Nurodytos Bendrijos teisės nuostatos

1993 m. balandžio 5 d. Direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais dvidešimt pirma ir dvidešimt ketvirta konstatuojamosios dalys, 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 ir 2 dalys

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (1964 m. balandžio 23 d. Civilinis kodeksas) (Dz. U., Nr. 16, 93 pozicija, su pakeitimais, toliau – KC)

Vartotojas – fizinis asmuo, kuris sudaro su verslininku teisinį sandorį, tiesiogiai nesusijusį su jo komercine ar profesine veikla (22¹ straipsnis).

1. Teisės aktas, prieštaraujantis įstatymui arba skirtas įstatymui apeiti, yra negaliojantis, nebent atitinkamoje nuostatoje numatomas kitoks poveikis, visų pirma tai, kad negaliojančios teisės akto nuostatos pakeičiamos atitinkamomis įstatymo nuostatomis. 2. Teisės aktas, neatitinkantis socialinio sambūvio principų, yra negaliojantis. 3. Jei negalioja tik dalis teisės akto, likusios akto dalys lieka galioti, nebent aplinkybės rodo, kad veiksmas nebūtų buvęs atliktas be negaliojančių nuostatų (58 straipsnis).

1. Valios išraišką reikia aiškinti pagal visuomenės sambūvio principus ir papročius, atsižvelgiant į aplinkybes, kuriomis ji buvo išreikšta. 2. Reikia įvertinti sutarties šalių bendrą valią ir kokio tikslo buvo siekiama, o ne paprasčiausiai ją nutraukti (65 straipsnis).

1. Vartotojui nėra privalomos su juo sudarytos sutarties sąlygos, dėl kurių nebuvo susitarta individualiai, jei pagal šias sąlygas jo teisės ir pareigos prieštarauja

nusistovėjusiems papročiams, iš esmės pažeidžiant vartotojo interesus (neleistinos sutarties sąlygos). Tai netaikoma sąlygoms, kuriomis apibrėžiami pagrindiniai šalių įsipareigojimai, įskaitant kainą arba užmokestį, jeigu jos suformuluotos vienareikšmiškai. 2. Jeigu pagal 1 dalį sutarties nuostata vartotojui nėra privaloma, šalims yra privalomos likusios sutarties sąlygos. 3. Sutarties sąlygos, dėl kurių nebuvo susitarta individualiai, yra tos, kurių turiniui vartotojas nedarė realios įtakos. Tai visų pirma taikoma sutarties sąlygoms, perimtomis iš kontrahento vartotojui pasiūlytos tipinės sutarties. 4. Įrodinėjimo, kad dėl sąlygos buvo susitarta individualiai, pareiga tenka tam, kas ją remiasi (385¹ straipsnis).

Sutarties sąlygos atitiktis geriems papročiams vertinama atsižvelgiant į sutarties sudarymo metu buvusią padėtį, atsižvelgiant į jos turinį, sudarymo aplinkybes ir sutartis, susijusias su sutartimi, kurioje yra įtvirtinta vertinama sąlyga (385² straipsnis).

Be teisinio pagrindo kito asmens sąskaita praturtėjęs asmuo privalo gražinti gautą naudą natūra, o jei tai neįmanoma, gražinti jos vertę (405 straipsnis).

1. Pirmesnių straipsnių nuostatos visų pirma taikomos nepagrįstai gautai sumai.
2. Suma yra gauta nepagrįstai, jei ją sumokėjęs asmuo apskritai neturėjo tokios pareigos arba neturėjo pareigos asmeniui, kuriam sumokėjo, arba jei išnyko mokėjimo pagrindas arba nebuvo pasiektas numatytas mokėjimo tikslas, arba jei teisės aktas, pagal kurį kilo pareiga mokėti, negaliojo ir po įsipareigojimo įvykdymo netapo galiojantis (410 straipsnis).

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (1997 m. rugpjūčio 29 d. Bankų įstatymas) (*Dz. U.*, Nr. 140, 939 pozicija, su pakeitimais, toliau – Bankų įstatymas)

Paskolos sutartimi bankas įsipareigoja sutartyje numatytam laikotarpiui suteikti paskolos gavėjui sutartam tikslui skirtą pinigų sumą, o paskolos gavėjas įsipareigoja paskola naudotis sutartyje nustatytais sąlygomis, gražinti panaudotą paskolos sumą ir palūkanas per nurodytus terminus ir mokėti komisinius nuo suteiktos paskolos (2008 m. liepos 8 d. galiojusios redakcijos 69 straipsnio 1 dalis).

Paskolos sutartis turi būti sudaryta raštu. Be kita ko, joje turi būti nurodyta: 1) sutarties šalys; 2) paskolos suma ir valiuta, 3) tikslas, kuriam suteikiama paskola; 4) paskolos gražinimo tvarka ir terminas; 5) paskolos palūkanų norma ir jos pakeitimo sąlygos; 6) paskolos gražinimo užtikrinimo būdas; 7) banko teisių, susijusių su paskolos naudojimo ir gražinimo kontrole, apimtis; 8) pinigų suteikimo paskolos gavėjui terminai ir tvarka; 9) komisinių dydis, jei sutartyje tai numatoma; 10) sutarties keitimo ir nutraukimo sąlygos (2008 m. liepos 8 d. galiojusios redakcijos 69 straipsnio 2 dalis).

Glaustas faktinių aplinkybių ir pagrindinės bylos aprašymas

2008 m. liepos 8 d. ieškovai su atsakovu sudarė 360 mėnesių laikotarpiui hipoteka užtikrintos paskolos, denominuojamos Šveicarijos frankais (CHF), sutartį dėl 103 260 CHF sumos, išmokamos per vieną kartą iki 2008 m. spalio 8 d. Paskolos palūkanų norma buvo kintama, paskola buvo gražinama lygiomis dalimis.

Pagal „paskolos sąlygas“, su kuriomis ieškovai sutiko, paskolos suma turėjo būti išmokėta paskolos gavėjui Lenkijos zlotais (PLN), CHF ar kita valiuta. Perskaičiuodamas paskolos sumą į PLN, bankas privalėjo remtis „Deutsche Bank PBC SA“ būsto ir konsolidavimo paskolų užsienio valiutomis kursų lentelėje skelbiamu CHF pirkimo kursu, galiojančiu paskolos sumos ar jos dalies išmokėjimo dieną. Paskola turėjo būti gražinama pervedant iš paskolos gavėjo banko sąskaitos sumą PLN, atitinkančią einamąją įmoką CHF, pradelstą skolą ir kitas banko gautinas sumas CHF, apskaičiuotas pagal banke galiojančią CHF pardavimo kursą, nurodytą „Deutsche Bank PBC SA“ <...> kursų lentelėje.

2018 m. liepos 6 d. pateiktame ieškinyje ieškovai prašo priteisti jiems iš atsakovo 26 274,90 PLN ir įstatymuose nustatyto dydžio palūkanas už vėlavimą. Grįsdami reikalavimą ieškovai visų pirma nurodė, kad nuo 2008 m. liepos 17 d. iki 2012 m. balandžio 3 d. bankas atsakovas, taikydamas paskolos sutartyje esančias neleistinas sąlygas, nepagrįstai gavo iš jų 24 705,30 PLN. Atsakovas prašo ieškinį atmesti, nurodydamas, kad paskolos sutartis nėra negaliojanti ir joje nėra neleistinų sutarties sąlygų.

Iš ieškovų ir liudytojų apklausos aišku, kad sudarydami paskolos sutartį ieškovai nevykdė verslo veiklos, o 2006 ir 2008 metais su atsakovu banku sudarė 4 paskolos sutartis. Paskolos procedūros metu ieškovai bendravo su banku nuotoliniu būdu, tik vieną kartą apsilankė banko padalinyje. Daugelį paskolos dokumentų (įskaitant paskolos paraišką ir paskolos sutartį) pasirašė ieškovų įgalioti asmenys. Ieškovai nesiderėjo su banku dėl jokių paskolos sutarties sąlygų. Prieš pasirašydami ieškovai paprašė banko atsiųsti sutarties projektą elektroniniu paštu, tačiau į šiuos prašymus nebuvo atsakyta. Procesu metu ieškovai buvo informuoti apie galimo sutarties pripažinimo negaliojančia pasekmes. Ieškovai nurodė, kad supranta paskolos sutarties negaliojimo teines ir finansines pasekmes, jas priima ir sutinka, kad sutartį negaliojančia pripažintų teismas.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

Pagal Lenkijos teismų jurisprudencijoje vyraujančią poziciją sutarties sąlygose, kurias taiko bankas atsakovas, yra nesąžiningų sąlygų, vis dėlto jos susijusios tik su kai kuriomis konvertavimo sąlygomis ir dėl jų neveiksmingumo nėra neįmanoma vykdyti sutarties.

Ankstesnėje jurisprudencijoje siūlomi sprendimai atrodo abejotini atsižvelgiant į Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalį. Kaip paaikšino Teisingumo Teismas¹,

¹ Žr. 2012 m. birželio 14 d. Sprendimą *Banco Español de Crédito*, C-618/10.

„Direktyvos 93/13/EEB 6 straipsnio 1 dalį [reikia aiškinti taip, kad <...>] draudžiamos valstybės narės teisės nuostatos, [pagal kurias] nacionalinis teismas, jei pardavėjo ar tiekėjo ir vartotojo sudarytoje sutartyje esančią nesąžiningą sąlygą pripažįsta negaliojančia, gali papildyti šią sutartį, pakeisdamas šios sąlygos turinį. <...> Taigi iš šio 6 straipsnio 1 dalies formuluotės matyti, kad nacionaliniai teismai privalo tik netaikyti nesąžiningos sutarties sąlygos, siekdami, kad ji nesukeltų privalomų pasekmių vartotojui, neturėdami teisės pakeisti jos turinio. Iš tiesų ši sutartis iš esmės turi išlikti be jokio kito pakeitimo nei atsirandantieji dėl nesąžiningų sąlygų panaikinimo, kiek pagal vidaus teisės normas toks sutarties tęstinumas yra teisiškai įmanomas. <...> jei nacionaliniams teismams būtų leidžiama pakeisti nesąžiningų sąlygų, esančių tokiose sutartyse, turinį, tokia galimybė galėtų pakenkti pasiekti Direktyvos 93/13 7 straipsnyje nurodytą ilgalaikį tikslą. Iš tiesų ši galimybė padėtų panaikinti atgrasomąjį poveikį pardavėjams ar tiekėjams netaikyti tokių nesąžiningų sąlygų vartotojo atžvilgiu (šiuo klausimu žr. minėtos Nutarties Pohotovost' 41 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką), jeigu jie vis dar ketintų naudoti šias sąlygas, žinodami, kad net jeigu jos turėtų būti pripažintos negaliojančios, vis dėlto sutartis tiek, kiek būtina, galėtų būti pakeista nacionalinio teismo taip, kad būtų užtikrinti šių pardavėjų ar tiekėjų interesai.“ Be to, tame sprendime (69 punkte) Teisingumo Teismas tiesiogiai nurodė 2012 m. vasario 14 d. generalinės advokatės Verica Trstenjak išvados 86–88 punktus, kuriuose tas klausimas išaiškintas dar tiesiau ir kategoriškiau. Generalinė advokatė atkreipė dėmesį į verslininko riziką, kurią jis patiria dėl nesąžiningų sąlygų taikymo, sumažinimą, nes sąlygos būtų pakeistos taip, kad atitiktų įstatymą, vadinasi, atitiktų situaciją, kurios prekybininkas ar tiekėjas galėjo tikėtis. Galimybė pašalinti sutarties negaliojimo pagrindus ir prekybininkui ar tiekėjui suteikta galimybė numatyti riziką gali turėti priešingą efektą negu tas, kurio siekė direktyvos leidėjas, o teismui sudaryta galimybė vėliau pakeisti sutartį ne tik sumažina direktyvos 6 straipsnio atgrasomąjį poveikį, bet netgi gali nulemti priešingą rezultatą. Tokia pozicija taip pat buvo išreikšta daugelyje kitų Teisingumo Teismo sprendimų².

² Žr. 2010 m. lapkričio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Pohotovost'*, C-76/10, 41 punktą, 2015 m. birželio 11 d. Sprendimo *Banco Bilbao Vizcaya Argentaria*, C-602/13, 33–37 punktus, 2016 m. birželio 6 d. Sprendimo *Ibercaja Banco*, C-613/15, 36–38 punktus, taip pat 2014 m. balandžio 30 d. Sprendimo *Kásler*, C-26/13, 77 ir 79 punktus, 2015 m. sausio 21 d. Sprendimo *Unicaja Banco ir Caixabank*, C-482/13, C-484/13, C-485/13, C-487/13, 28, 31 ir 32 punktus, 2013 m. gegužės 30 d. Sprendimo *Asbeek Brusse ir de Man Garabito*, C-488/11, 57 punktą, 2016 m. balandžio 21 d. Sprendimo *Radlinger*, C-377/14, 97–100 punktus, 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Naranjo ir Martinez*, C-154/15 ir C-307/15, 57 ir 60 punktus, 2017 m. sausio 26 d. Sprendimo *Banco Primus*, C-421/14, 71 ir 73 punktus, 2018 m. gegužės 31 d. Sprendimo *Sziber*, C-483/16, 32 punktą, 2018 m. rugpjūčio 7 d. Sprendimo *Banco Santander ir Cortes*, C-96/16 ir C-94/17, 73 ir 75 punktus, 2018 m. rugsėjo 13 d. Sprendimo *Profi Credit Polska*, C-176/17, 41 punktą, 2019 m. kovo 14 d. Sprendimo *Dunai*, C-118/17, 51 punktą, 2019 m. kovo 26 d. Sprendimo *Abanca Corporación Bancaria ir Bankia*, C-70/17 ir C-179/17, 53, 54 ir 63 punktus ir 2019 m. lapkričio 7 d. Sprendimo *NMBS*, C-349/18, C-350/18, C-351/18, 66–69 punktus.

Vis dėlto Teisingumo Teismas nustato vieną išimtį iš taisyklės, kurioje numatomas neleistinos sutarties sąlygos neveiksmingumas, nurodydamas³, kad susidarius situacijai, kai verslininko ir vartotojo sudaryta sutartis nebegali būti vykdoma panaikinus nesąžiningą sąlygą, Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalis nedraudžia nacionalinės teisės normos, kuria dėl šios sąlygos negaliojimo atsiradusią spragą nacionaliniam teismui leidžiama šalinti pakeičiant ją dispozityvia nacionalinės teisės nuostata. Pirmiau minėta pozicija buvo papildyta nuoroda, kad galimybė nesąžiningą sąlygą pakeisti galiojančia nacionaline nuostata apsiriboja situacija, kai dėl nesąžiningos sąlygos pripažinimo negaliojančia teismas būtų priverstas panaikinti visą sutartį ir dėl to vartotojui galėtų atsirasti tokių pasekmių, dėl kurių jis nukentėtų⁴. Be to, 2012 m. birželio 14 d. sprendime Teisingumo Teismas tiesiogiai nurodė, kad 6 straipsnio 1 dalis negali būti suprantama kaip nacionaliniam teismui suteikianti galimybę pakeisti nesąžiningos sąlygos turinį, o ne tiesiog jos netaikyti, tačiau ši nuostata turi būti aiškinama taip, kad ja draudžiamos valstybės narės teisės nuostatos <...>, pagal kurias nacionalinis teismas gali papildyti šią sutartį, pakeisdamas šios sąlygos turinį⁵. Galiausiai aiškindamas Direktyvos 93/13 6 ir 7 straipsnių reikšmę Teisingumo Teismas pažymėjo, kad „*jais draudžiama palikti iš dalies galioti nesąžiningą pripažintą hipoteka užtikrintos paskolos sutarties sąlygą dėl teisės reikalauti įsipareigojimus įvykdyti prieš terminą, panaikinant aspektus, dėl kurių ji tampa nesąžininga, jei dėl tokio panaikinimo pakeičiamas minėtos sąlygos turinys ir daroma įtaka jos esmei*“⁶.

Teismui esminį susirūpinimą kelia pozicija, kad sąlygos dėl paskolos išmokėjimo ir grąžinimo yra tik iš dalies nesąžiningos, o panaikinus dalį, dėl kurių jos tampa nesąžiningos, leidžiama be kliūčių vykdyti paskolos sutartį su likusia dalimi. Didžiausias abejones kelia pozicija, kad iš sąlygų, pagal kurias paskolos išmokėjimas ir grąžinimas banko sutikimu gali būti atliekamas CHF, turi būti pašalinta nesąžininga sąlyga, kad būtina gauti banko sutikimą, kad paskola gali būti išmokama ir grąžinama besąlygiškai CHF. Remiantis šiuo požiūriu, sutartyje nustatytos paskolos išmokėjimo ir grąžinimo sąlygos, kurios skamba taip: „*Paskolos suma bus išmokėta paskolos gavėjui PLN. <...> Bankui sutikus, paskola taip pat gali būti išmokama CHF ar kita valiuta*“ (2 straipsnio 2 dalis); „*Paskola grąžinama pervedant bankui iš paskolos gavėjo banko sąskaitos sumą*“

³ Žr. 2014 m. balandžio 30 d. Sprendimo *Kásler*, C-26/13, 85 punktą.

⁴ Žr. 2015 m. birželio 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Banco Bilbao Vizcaya Argentaria*, C-602/13, 38 punktą ir 2015 m. sausio 21 d. Sprendimo *Unicaja Banco ir Caixabank*, C-482/13, C-484/13, C-485/13 ir C-487/13, 33 punktą, 2018 m. rugpjūčio 7 d. Sprendimo *Banco Santander ir Cortós*, C-96/16 ir C-94/17, 74 punktą, 2019 m. kovo 14 d. Sprendimo *Dunai*, C-118/17, 54 punktą ir 2019 m. kovo 26 d. Sprendimo *Abanca Corporación Bancaria ir Bankia*, C-70/17 ir C-179/17, 37 ir 59 punktus.

⁵ 2012 m. birželio 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Banco Español de Crédito*, C-618/10, 71 ir 73 punktai.

⁶ Žr. 2019 m. kovo 26 d. Sprendimo *Abanca Corporación Bancaria ir Bankia*, C-70/17 ir C-179/17, 64 punktą.

PLN, atitinkančią einamąją įmoką CHF, pradelstą skolą ir kitas banko gautinas sumas CHF, apskaičiuotas naudojant CHF pardavimo kursą, nurodytą <...> kursų lentelėje, galiojantį banke dvi darbo dienas iki kiekvienos paskolos įmokos mokėjimo dienos. Bankui sutikus, paskola taip pat gali būti grąžinama CHF ar kita valiuta“ (6 straipsnio 1 dalis), panaikinus jose nesąžiningas sąlygas skambėtų taip: „Paskola gali būti išmokama CHF“ (2 straipsnio 2 dalis); „Paskolos gavėjas gali grąžinti paskolą CHF“ (6 straipsnio 1 dalis). Sunku atsispirti įspūdžiui, kad tokia procedūra yra ne kas kita, kaip aspektų, dėl kurių sąlyga tampa nesąžininga, panaikinimas, reikšmingai pakeičiant šios sąlygos turinį, o tai prieštarauja Direktyvos 93/17 6 ir 7 straipsniams⁷.

Be to, tokios procedūros pasekmė yra vadinamojo atgrasomojo poveikio panaikinimas, nes verslininkas, kuris įtraukia į sutartį nesąžiningas sąlygas, gali būti tikras, kad blogiausiu atveju teismas jas pakeis taip, kad užtikrintų tolesnį sutarties vykdymą be kliūčių, be jokių neigiamų pasekmių verslininkui. Praktikoje vartotojo apsauga yra fiktyvi, nes tipinėje situacijoje vartotojas, remdamasis sutartimi, veikia bus įsitikinęs, kad privalo grąžinti paskolą tik PLN, nes negavo sutikimo grąžinti CHF, ir tik po teismo sprendimo sužinos, kad buvo visiškai priešingai – dėl to vartotojas gali būti apkaltintas netinkamu sutarties vykdymu ir atsiras rizika, kad bankas nutrauks paskolos sutartį ir reikalautų, kad paskola būtų grąžinta prieš terminą.

Abejonių kelia ir antroji pozicija, pagal kurią tam tikrų sutarties sąlygų pripažinimas nesąžiningomis ir dėl to neprivalomomis vartotojui netrukdo pakeisti kitų sutarties sąlygų taip, kad galiausiai būtų galima sutartį vykdyti. *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas), kvalifikuodamas konvertavimo sąlygas kaip neleistinas sutarties sąlygas, neigiamai įvertino tai, kad paskolos suma buvo išreikšta CHF, o ne PLN, ir nusprendė, kad paskolos sutartis turi būti laikoma paskolos sutartimi PLN. Vis dėlto nežinoma, ar šis savotiškas paskolos užsienio valiuta konvertavimas į paskolą PLN yra sutarties šalių valios išraiškos aiškinimo rezultatas (KC 65 straipsnio 2 dalis), ar pripažinimas, kad sąlyga, kurioje nustatoma paskolos suma, yra dar viena neleistina sutarties sąlyga (KC 385¹ straipsnio 1 dalis). Atrodo, Aukščiausiasis Teismas neketino pripažinti, kad paskolos sutarties sąlyga, kurioje nustatoma paskolos suma, yra nesąžininga (KC 385¹ straipsnio 1 dalis), nes tokiu atveju sutarties pakeitimas ar papildymas siekiant užpildyti „spragą“ tiesiogiai prieštarautų Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 daliai. Todėl atrodo, kad, Aukščiausiojo Teismo vertinimu, reikia laikyti, jog paskolos suma yra nustatyta PLN, o ne CHF, remiantis šalių valios išraiškos aiškinimu (KC 65 straipsnio 2 dalis). Vis dėlto kyla klausimas, ar toks KC 65 straipsnio 2 dalies supratimas atitinka Direktyvos 93/13 6 ir 7 straipsnius ir ar tokiu aiškinimu siekiama apsaugoti vartotojo, o ne verslininko, kuris taiko neleistinas sutarties sąlygas, interesus. Negalima atmesti galimybės, kad teismas, pripažinęs tam tikras sutarties sąlygas nesąžiningomis, nuspręs, kad be šių sąlygų

⁷ Žr. 2019 m. kovo 26 d. Sprendimo *Abanca Corporación Bancaria ir Bankia*, C-70/17 ir C-179/17, 64 punktą.

tolesnis sutarties vykdymas yra neįmanomas, tačiau siekdamas užkirsti kelią šios sutarties negaliojimui taikys tokį kitų sutarties sąlygų aiškinimą, pagal kurį leidžiama palikti sutartį galioti. Esant situacijai, kurioje vartotojas sutiktų su sutarties negaliojimu, aprašytas teismo veiksmas, atrodo, prieštarautų Direktyvos 93/13 6 ir 7 straipsniams ir iš jos kylančiam principui, draudžiančiam teismui keisti sutartį kitokia nei nesąžiningų sutarties sąlygų pripažinimo neveiksmingomis apimtimi, veiksmingos vartotojų teisių apsaugos principui ir pareigai atsižvelgti į atgrasomąjį Direktyvos 93/13 taikymo poveikį verslininkams.

Pagal alternatyvų sprendimą teismas galėtų pripažinti, kad paskolos išmokėjimo ir grąžinimo sąlygos, nustatytos sutarties 2 straipsnio 2 dalyje ir 6 straipsnio 1 dalyje, visa apimtimi yra nesąžiningos sutarties sąlygos, kurios nėra privalomos šalims (KC 385¹ straipsnio 1 dalis) ir be kurių neįmanoma, kad sutartis galiotų (Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalis), be to, tokia sutartis be būtinų sąlygų dėl paskolos grąžinimo taisyklių ir lėšų išmokėjimo paskolos gavėjui (Banko įstatymo 69 straipsnio 2 dalies 4 ir 8 punktai) prieštarautų įstatymui ir dėl to negaliotų (KC 58 straipsnio 1 dalis), todėl bet kokie ja remiantis atlikti mokėjimai – t. y. paskolos išmokėjimas ir įmokų mokėjimas – sudarytų nepagrįstai gautas sumas (KC 410 straipsnio 2 dalis), kurias reikėtų grąžinti (KC 405 straipsnis, siejamas su KC 410 straipsnio 1 dalimi). Toks sprendimas šiuo atveju atrodo įmanomas, ypač turint omenyje tai, kad ieškovai sutiko pripažinti sutartį negaliojančia. Vis dėlto, kadangi toks sprendimas prieštarautų pirmiau minėtiems nacionalinių nuostatų teismo aiškinimo būdams, atsirado poreikis pateikti šį prejudicinį klausimą. Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad Teisingumo Teismas turi atsakyti, ar pateiktas prašymas turi būti laikomas teisingu.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siūlo atsakyti į pirmiau pateiktus klausimus taip:

1. 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad joms prieštarauja teismo pateikiamas nacionalinės teisės nuostatų išaiškinimas, pagal kurį teismas nesąžininga pripažįsta ne visą sutarties sąlygą, o tik tą jos dalį, dėl kurios ji yra nesąžininga, todėl ši sąlyga lieka iš dalies veiksminga?
2. 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad joms prieštarauja teismo pateikiamas nacionalinės teisės nuostatų išaiškinimas, pagal kurį teismas, konstatavęs, kad sutarties sąlyga, be kurios sutartis negalėtų galioti, yra nesąžininga, gali pakeisti likusią sutarties dalį aiškindamas šalių valios išraišką, kad būtų išvengta sutarties, kuri yra naudinga vartotojui, negaliojimo.